

או נגנבו או אבדו, חייב להביא אחרים תחתיהם, והיינו באופן שהקדיש את הקרבן בלשון: "הרי עלי קרבן".

אם נפל בהם מום ומכרם יש להן דין אונאה, כי הואיל וחייבים הבעלים באחריותם הרי הם כנכסיהם, וקוראים בהם: "אל תונו איש את אחיו".

ושאינו חייב באחריותו, אם מתו או נגנבו או אבדו אינו צריך להביא אחרים תחתיהם, והיינו באופן שהקדישם בלשון: "הרי זו קרבן".

אם נפל בהם מום ומכרם באונאה, אין להן

כאן אלא שלושה וארבעה, והתורה אמרה ארבעה וחמישה, ולא שלושה וארבעה. [וגבי עבדים, שטרות וקרקעות, לא שייך כלל תשלומי ד' וה', כי תשלום זה נאמר רק בשור ושה שגנבו וטבחו או מכרו].

שומר חנם שנמסרו לו עבדים או שטרות או בהמת הקדש לשמירה ואבדו, או שנמסרה לו קרקע לשמור ונתקלקלה, אינו נשבע עליהם שלא פשע בשמירתם⁽⁷⁾, ונושא שכר, ושומר שכר אינו משלם אם נגנבו או אבדו.

רבי שמעון אומר:

ב-11 קדשים שהוא חייב באחריותו — שאם מתו

הבית] ולא מפלטו.

7. נחלקו הראשונים האם שומר חנם חייב לשלם באופן שפסע:

שיטת הרמב"ם [שכירות ב ג] שחייב לשלם, כי כל הפושע הרי הוא כמזיק בידים. וכתבו המגיד משנה והריטב"א כי הרמב"ם דייק כן מלשון המשנה, שכתוב: שומר חנם אינו נשבע, ולא כתוב אינו משלם, משמע שחייב לשלם. וכתבו המגיד משנה, הרמב"ן והנמוקי יוסף שכן משמע מלשון רש"י [ד"ה אינו נשבע] שפירש כי לא הזקינתו תורה לישבע עליהם, משמע שדווקא להשבע אינו חייב אבל לשלם חייב.

התוס' [לקמן זו ב] חולקים וסוברים ששומר חנם ואפילו שומר שכר שפשעו פטורים מלשלם, וכן כתב הרמב"ן והריטב"א בשם תשובת הרי"ף, שהתורה מיעטה קרקעות ועבדים ושטרות מכל הפרשה [וכן כתב המהרש"ל]. ומה שכתוב במשנה: שומר חנם אינו נשבע, ושומר שכר אינו משלם, מבארים הרמב"ן והריטב"א שהמשנה נקטה מה שהוזכר בפרשה במפורש. סברת הרמב"ם שחייב, הוא משום שכל

פושע נחשב מזיק, ואין הברל בין מזיק מטלטלין למזיק קרקע. הראב"ד [בהשגותיו לרמב"ם] והרא"ש [נז ב], מקשים אם פושע נקרא מזיק, מדוע יש מאן דאמר [רבינא לקמן צה א] שפשיעה בבעלים פטור, וכן פסק הרמב"ם בעצמו [שכירות א ג]. ומזה ראה שאינו נחשב למזיק בידים, אלא שומר שפשע בשמירתו, וכבעלים התורה פטרותו.

הש"ך [סימן סו קכו] והברכת שמואל [ב"ק סימן לב ד וב"מ סימן מז] בשם הגר"ח מתרצים, כי דווקא שומר שחייב לשמור, אם פשע חייב מדין מזיק [כי הוא נחשב כמסלק שמירה ממון חברו שחייב מדין גרמי. עיין קהילות יעקב סימן לד], וכשבעליו עמו נתמעט שאינו שומר, ולכן אי אפשר לחייבו מדין מזיק, מה שאין כן קרקעות ושטרות נתמעטו מתשלומין ולא נתמעטו מדין שמירה, ולכן אם פשע ולא שמר חייב מדין מזיק.

הנתיבות המשפט [רצא לד] חולק על הש"ך וסובר להיפך, שפטור קרקעות ושטרות הוא על השמירה, והפטור של בעליו עמו הוא מדין התשלומין, ולכן כתב הנתיבות המשפט

איש את אחיו" — ודורשים מהמילים "מיד עמיתך" כי רק דבר הנקנה מיד ליד נכלל באזהרה של "אל תונו".

יצאו קרקעות מכלל דין אונאה, כיון שאינן ממלמלים⁽⁸⁾, ואינם נקנים מיד ליד.

יצאו עבדים מכלל דין אונאה, כיון שהוקשו לקרקעות, שנאמר [ויקרא כה מו]: "והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחזה, לעלם בהם תעבדו" — הוקשו עבדים לאחווה [לקרקע], מה קרקע אין בו דין אונאה אף עבדים אין בהם דין אונאה.

יצאו שטרות מכלל דין אונאה, כיון דכתיב שם גבי איסור אונאה "וכי תמכרו ממכר" — ואנו לומדים משם כי רק דבר שגופו מכור וגופו קנוי נאמר עליו דין אונאה, יצאו שטרות מכלל דין אונאה כיון שאין גופן מכור ואין גופן קנוי, ואינן עומדין אלא לראיה שבהם⁽⁹⁾.

אונאה, ואין חייבים להחזיר את האונאה, כי אין כאן משום "אל תונו איש את אחיו".

רבי יהודה אומר: אף המוכר ספר תורה, בהמה, ומרגלית — אין להם אונאה. ובגמרא יתבאר מדוע אין להם אונאה.

אמרו לו חכמים לרבי יהודה: לא אמרו אלא את אלו, העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות, שאלו בלבד אין להם אונאה, אבל שאר הדברים יש להם אונאה.

גמרא:

מנחני מילי? מנין אנו לומדים כי בעבדים, שטרות, קרקעות והקדשות, אין דין אונאה?

דתנו רבנן:

נאמר בפסוק [ויקרא כה יד]: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו

החינוך [מצוה שלז].

הסמ"ע [סימן רכו נא] מביא שהמהרש"ל כתב כי יש בקרקעות ושטרות איסור אונאת דברים וגניבת דעת. והרעק"א בגליון השו"ע, והפתחי תשובה, מביאים את שיטת הרמב"ן והחינוך שעובר בלאו, והמשנה למלך [מלוה ד א] מדייק מתוספות לקמן [סא א] שחולק וסובר שאין לאו.

9. כתב השו"ע [חור"מ ככו י] ראובן שהקנה חובו במעמד שלשתם [במעמד הלוה, המלוה שמוכר, והקונה] ונמצא הלוה עני ואין מה לגבות ממנו, הרי זה חוזר וגובה מראובן מפני שהטעהו. ומקשה הקצות החשן, והרי קיימא לן כי אין אונאה לשטרות כיון שאין גופן ממון, ומדוע חוזר הלוקח וגובה מהמוכר.

שבבעליו עמו חייב להשבע שבועת השומרים שאינה ברשותו, וגם חייב על שליחות יד. גם הקובץ שיעורים [ב"ב אות תרנט] סובר כי גם שומר בבעלים חייב לשמור.

8. הפני יהושע [ד"ה במשנה] מקשה, כי עיקר איסור אונאה במקח נאמר גבי קרקע, שכתוב: "לפי רוב השנים תרבה מקנתו", משמע שיש למכור לפי ערך השנים כדי שלא יבוא לידי אונאה. ותיירך, כי בקרקע יש רק איסור לכתחילה שלא יעשה את המקח באופן שיש בו אונאה, אבל הלאו של אונאה לא נאמר בקרקע.

גם הרמב"ן [על התורה ויקרא כה יד] הקשה, כי מבואר בפסוק שיש אונאה בקרקע. ותיירך, שקרקעות נתמעטו רק מדין השבת האונאה, אבל נאמר בהם הלאו של "לא תונו". וכן דעת

מכאן אמרו: כיון שלא נתמעטו בברייתא שטרות אלא משום שאין גופן קנוי ומכור, מבואר כי המוכר שטרותיו לבשם בשביל שימש לו כיוסו עבור צנצנות הבשמים שלו — יש להם אונאה, כיון שהם נמכרו לצורך שימוש בגופן.

ומתרצינן: מימרא זו נאמרה כדי לאפוקי מדרב כהנא, דאמר לעיל [נה א]: כי אין אונאה לפרוטות — למקח של "פרוטות" שהם מטבעות של נחושת, אלא רק במקח של "איסר" — שהוא מטבע של כסף — יש אונאה.

ומקשינן: מה החידוש בזה, פשיטא שיש להם דין אונאה באופן זה, כי במה שונים שטרות אלו המיועדים לשימוש בגופם, משאר מטלטלים שיש בהם אונאה.

קא משמע לן בזה שאמרו שיש אונאה לשטרות: כי יש אונאה לפרוטות, שהרי בסתם מוכר שטרות לבשם, אין המקח בסכום המגיע לאיסר, אלא רק סכום של פרוטות.

וכתב, כי לפי שיטת התוספות והר"ש הסוברים כי אפילו בשטרות, אם האונאה היתה יותר מחצי המקח — יש אונאה, אם כן בנמצא עני הרי האונאה היא יותר מחצי המקח, ומוכן שיש אונאה. אבל לפי שיטת השו"ע שפוסק [סימן סו] כי אפילו מכר שוה אלף בדינר אחד אין בשטרות וקרקעות אונאה, קשה מדוע כאן בטל המקח.

עמיתך, משום שאינו נמסר מיד ליד. ובדעת הקצות החושן יש לומר שסבר, כי מיעוט זה הוא מיעוט מיוחד למעט קרקע ולא למעט כל דבר שאינו נמסר מיד ליד, וכן נראה ממה שכתבו הראשונים [עיין רשב"ם ב"ב סא ב, וחינוך מצוה שלז] שאין אונאה לקרקע משום שאין לו שווי, ושוה כל כסף שבעולם, וסברא זו שייכת רק בקרקע ולא בכל דבר שאינו נמסר מיד ליד.

ותירץ, כי אף על פי שאין אונאה לשטרות, היינו דווקא במוכר שטר חוב בכתיבה ומסירה, כי כיון שהשטרות אין גופן ממון נתמעטו מדין אונאה, אבל המוכר חובות בעל פה על ידי מעמד שלשתן, יש להם אונאה, כי החובות עצמם — גופן ממון.

בחידושי רבי שמואל [סנהדרין סוף סימן א, וזכרון שמואל סימן נו ד] הקשה, לדעת הקצות החושן מדוע נתמעט מלוה בשטר מחמת שאין גופו ממון, הרי בכל מלוה בשטר יש גם חוב, והחוב גופו ממון. ותירץ, כי במלוה בשטר שמקנה על ידי כתיבה ומסירה אי אפשר להקנות את גוף החוב, דהיינו את שעבוד הגוף, ודווקא בהקנאה על ידי מעמד שלשתן יכול להקנות את עצם המלוה, דהיינו את שעבוד הגוף שגופו ממון. וכמו שכתבו הר"ן והרא"ש [גיטין יג ב, עיין קובץ שיעורים ב"ב אות תקטו] והריטב"א [קידושין מח א], שגדר הקנאה במעמד שלשתן הוא, שבזה שהמלוה מוסר את החוב לקונה בנוכחות הלוה, נפסק החיוב של הלוה למלוה, וחל חיוב חדש [עם שעבוד הגוף] מהלוה לקונה.

הפתחי תשובה [סימן רכו כב] בשם הדברי חיים, והאמרי בינה [הלכות הלואה סימן סג כב] חולקים על הקצות החושן, וסוברים כי מה שמיעטו בגמרא שטרות מדין אונאה משום שאין גופן ממון, היינו משום שהשטר עצמו הוא דבר המטלטל ונמסר מיד ליד, ולכן צריך מיעוט מיוחד מאונאה — מחמת שאין גופן ממון, אבל מלוה בעל פה, בלא טעם זה נתמעט כבר מאונאה מחמת שאינו נמסר מיד ליד, ואם כן הוא כמו קרקע שנתמעט מהכתוב "או קנה מיד

הקדשות, מנין לומדים שאין בהם דין אונאה — **אמר קרא** [ויקרא כה יד]: "אל תונו איש את אחיו" — ודורשים מ"אחיו" כי רק גבי אחיו יש דין אונאה ולא גבי הקדש שאינו אחיו.

מתקפה לה רבה בר ממל: על מה שהברייתא דייקה לעיל מ"מיד עמיתך" שהכוונה למטלטלים דווקא הנקחים מיד ליד, וכי כל היכא [מקום] דכתיב "ידו" הכוונה ידו ממש הוא?

אלא מעתה דכתיב [במדבר כא כו]: "ויקח את כל ארצו מידו", וכי הכי נמי דכל ארעא בידיה הוה נקיט לה? וכי גם שם תפרש שכל הקרקע היתה תפוסה בידו, ומידו לקחה?

והרי אי אפשר לפרש כן!

אלא ודאי הכוונה שם — כי לקח את הקרקע מרשותו, ו"ידו" הכוונה "רשותו", הכא נמי, כאן [גבי אונאה שכתוב "מיד עמיתך"] גם כן תפרש כן, כי הכוונה מרשותו — מרשות עמיתך, ואף קרקעות בכלל הכתוב "מיד עמיתך".

ומתצינן: באופן של שאלה, וכל היכא [מקום] דכתיב "ידו", לאו — אין הכוונה ידו ממש הוא?

והתניא בברייתא: כתוב בפסוק [שמות כב ג]: "אם המוצא תמוצא בידו הגניבה וגו' שנים ישלם" — אין לי ללמוד משם שחייב הגנב כפל, אלא באופן שלקח הגנב את הגניבה על ידי ידו.

אבל אם נכנסה לתוך גגו או לתוך הצירור וקרפיפו ונעל בפניה⁽¹⁰⁾ את הפתח כדי לגנבה מנין שגם אז קנתה לו חצירו וחייב כפל?

תלמוד לומר: "אם המוצא תמוצא" לרבות כי מכל מקום חייב כפל, אף אם לא גנב בידו ממש אלא על ידי רשותו.

רואים אנו מהברייתא, כי רק מטעמא [מחמת] דכתב רחמנא "אם המוצא תמוצא", אנו לומדים לרבות את כל רשותו, הא לאו הכי — הוה אמינא [היינו אומרים] כי כל היכא [מקום] דכתב הכתוב "ידו" — הכוונה ידו ממש הוא.

ותו, ועוד ראייה, מברייתא נוספת.

תניא בברייתא: כתוב בפסוק [דברים כד א]: "וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה" אין לי ללמוד משם אלא שמגורשת באופן שנתן את הגט לתוך ידה ממש.

ואם נתן את הגט לתוך גנה חצירה וקרפיפה מנין שגם באופנים אלו מגורשת?

תלמוד לומר: "ונתן", ומכך שלא כתב "ובידה יתננו" אלא "ונתן" אנו לומדים לרבות כי מכל מקום מגורשת, גם אם לא נתן את הגט לתוך ידה ממש אלא לתוך רשותה.

מבואר בברייתא, כי רק מטעמא [מחמת] דכתב רחמנא "ונתן" אנו לומדים לרבות את כל רשותה לקבלת הגט, הא לאו הכי — הוה

מעצמה ונתכוון לקנותה לגזילה אינו חייב משום מחשבה לבד, ואינו נעשה גזלן עד שיעשה

10. כך הוא לשון רש"י, וכתב הקצות החושן [סימן שמח ב] כי משמע מרש"י, שאם נכנסה

אמינא, היינו אומרים, **כי כל היכא דכתב "ידו" — הכוונה ידו ממש.**

אלא ודאי, מוכח מברייתות אלו, **כי כל "ידו" שבכתוב — הכוונה ידו ממש הוא.**

ושאני התם גבי הכתוב **"ויקח את כל ארצו מידו" דליכא למימר הכי**, שאי אפשר לפרש את **"ידו"** כך [שהכוונה לידו ממש] **אלא הכוונה שם ברשותו.**

אבל בשאר מקומות, אנו אומרים כי הכוונה ידו ממש.

בעי רבי זירא: גבי שכירות, אם הונה אותו בסכום השכירות, האם יש לו דין **אונאה או אין דין לו אונאה?**

וצדדי הספק:

האם דורשים אנו את **"ממכר"** הכתוב גבי אונאה למעט, כי רק **"ממכר"** אמר רחמנא — **אבל לא שכירות.**

או **דלמא** [שמא] **לא שנא**, אין הבדל בין מכר לשכירות, ובשניהם יש דין אונאה?

אמר ליה **אביי:** מי כתיב גבי אונאה **"ממכר לעולם"**? **"ממכר"** סתמא כתיב, והאי שכירות נמי ביומיה מכירה היא, ליום השכירות היא מכירה, ששכירות חפץ נחשבת מכירה לזמן.

בעי רבא: חטין זרען בקרקע, אם מכרם לאחר שזרען בקרקע מהו? האם יש להם **אונאה או אין להם אונאה?**

וצדדי הספק:

האם **כמואן דשדיין בכדא דמיין** [כאילו הונחו החיטים בכד נחשבים], ועדיין הם נחשבים מטלטלים **ויש להם אונאה, או דלמא**, או שמא **בטלינהו** ביטלים על גב **ארעא** הקרקע, והרי נחשבים כקרקע שאין להם דין אונאה?

והוינן בה: **היכי דמי?** כיצד היתה אופן ההונאה שבה הסתפק רבא האם יש דין אונאה לחיטים שזרען או לא.

אילימא אם נאמר, שההונאה היתה באופן **דאמר איהו** [המוכר]: **שדאי בה שיתא**, זרעתי בה [בקרקע] שש סאין, **ואתו פהרי ואמרי דלא שדא זרע בה אלא חמשה**, ובאו עדים ואמרו שלא זרע בה אלא חמשה סאין.

באופן זה אין להסתפק אם נחשב קרקע או מטלטלים לענין אונאה.

כי **והאמר רבא:** כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין — **אפילו פחות מכדי אונאה**, חוזר מחמת שמקח טעות הוא, שהרי המוכר אמר במפורש את המדה, והתברר שאינו כן, וכיון שהמקח טעות, אפילו אם החיטים שזרעם בטלים לקרקע, חוזר בו הלוקח מן המקח, כי אף על פי שנתמעטו קרקעות מדין אונאה, מכל מקום לא נתמעטו מדין מקח טעות, שהרי במקח טעות אין מכר כלל, כי לא היה בדעת הלוקח לקנות לפי מה שהתברר בסוף שהמקח לא היה כמו שסיכמו.

אלא יש לומר שהספק בחיטים וזרעם אם יש

מעשה גזילה. ובקובץ שיעורים [כתובות אות צח] הוכיח מהתוספות שחולקים וסוברים כי לא

להם דין אונאה הוא באופן **דאמר איהו** המוכר⁽¹¹⁾: **שדאי זרעתי בה כדאבעי לה**, זרעתי בקרקע כמה זרעים שהיא צריכה, **ואיגלאי מילתא דלא שדא זרע בה כדאבעי לה**, והתברר שלא זרע בה כמה שהקרקע צריכה.

שדבר זה תלוי באומד, ושכיח הוא שיטעו באומד, ולכן דינו כדין אונאה [ולא כדין מקח טעות], ובאופן זה הסתפק רבא, האם **יש להם אונאה או אין להם אונאה?**

וצדדי הספק: האם החטים **כמאן דשדי בכדא דמיין** — כאילו הניחם בכד נחשבים, **ויש להם אונאה** כדין מטלטלים, או **דלמא בטלינהו אגב ארעא** — או שמא ביטלם אגב הקרקע ואין להם אונאה?

וכמו כן יש להסתפק בחטים אלו שזרעם בקרקע, לענין שבועת מודה במקצת, כגון: אם טענו התובע: פסקת עמי לזרוע שש

סאין שמסרתי לך, וזרעת רק חמש, והנתבע טוען: זרעתי חמש וחצי סאין.

האם באופן זה **נשבעין עליהן** כדין מטלטלין, או **אין נשבעין עליהן** כדין קרקע⁽¹²⁾?

שיש להסתפק: האם החטים **כמאן דשדיין בכדא דמיין** — כאילו הניחם בכד נחשבים, **ונשבעין עליהן** כדין מטלטלים, או **דלמא בטלינהו אגב ארעא** — או שמא ביטלם אגב הקרקע ואין נשבעין עליהן כדין קרקע?

וכמו כן יש להסתפק בחטים אלו שזרעם בקרקע, האם הבאת קרבן **עומר מתירן** מאיסור חדש או **אין עומר מתירן** מאיסור חדש?

הגמרא הבינה שהספק האם העומר מתירן מאיסור חדש הוא על הגידולים של החיטים, ולכן הקשתה, **היכי דמי האופן שנסתפקו**

צריך שיעשה מעשה גזילה.

11. כך פירשו רש"י והריטב"א, שמדובר במוכר לחבירו זרעים שהיו זרועים בשדה, וחבירו יכול לקוצרן כשתגדל התבואה, ובאו עדים שלא זרע כראוי.

אבל הרמב"ם [מכירה יג טז] מפרש שמדובר במי ששכר פועל לזרוע, ובאו עדים והעידו שזרע פחות מן הראוי לה. הלחם משנה מבאר שמדובר בזרעים של הפועל, והעדים העידו שהפועל לא נתן מספיק זרע, והסמ"ע [רכז סב] מבאר שמדובר בזרעים של בעל השדה, והעדים העידו שהפועל לא טרח מספיק בזריעה.

המגיד משנה מביא את דברי הרמב"ן והרשב"א בשם רבינו חננאל שלא גרס "ואיגלאי מילתא דלא שדא בה כדבעי", ומדובר במכר את

החיטים שזרע ביותר משתות, והספק האם החיטים נחשבים כקרקע שאין בו אונאה. אבל התוספות כתבו שאם מכר את החיטים שבקרקע בשתות יותר משוויה, פשוט שיש בו אונאה, כיון שהטעות הוא במטלטלין.

12. כך פירש רש"י שהספק הוא לגבי שבועת מודה במקצת, והקשו עליו הר"ן, והריטב"א, ותוס' הרא"ש, ותוס' רבינו פרץ, כי בשבועת מודה במקצת הוא צריך להשבע על החיטים שהתובע טוען שהוא לא זרע, ועל זה לא שייך להסתפק אם בטלו לקרקע ונחשבים כקרקע.

ופירשו הר"ן, הריטב"א ורבינו פרץ, שהספק בגמרא הוא בתובע חיטים הזרועים בקרקע, כגון שטוען: מסרתי לך לשמור על חמש סאין של חיטים זרועים שלא השרישו, והנתבע טוען:

בו?

מינייהו? האם יכול לקחת ולאכול מן החיטים הללו שזרעם בקרקע?

וזה פשוט שעל הגידולים של החיטים אין להסתפק, שהרי אפילו אם התיר העומר הקודם את הזרעים קודם שנזרעו וזרעם קודם העומר, כיון שלא השרישו עד לאחר העומר, הגידולים שלהם אסורים עד העומר הבא, וכל הספק שיש להסתפק הוא על הזרעים [החיטים] עצמם שנמצאים בקרקע, האם הותרו בהבאת העומר ואפשר להוציאם ולאוכלם לאחר העומר, או לא.

וצדדי הספק: האם חיטים אלו **כמאן דשריין בכדא דמי** — כאילו הניחם בכד נחשבים, ושרינהו והתירם **עומר**, כמו שאר חיטים שהותרו בשעת הקרבת העומר. או **דלמא בטלינהו אגב ארעא** — או שמא ביטלם אגב הקרקע, והרי הם נחשבים כקרקע, ולא שייך אצלם דין זה שהעומר יתירם?

על כל הספיקות הללו שנסתפקו גבי חטים שזרעם בקרקע האם הם נחשבים כמטלטלים או כקרקע נשאת הגמרא בתיקו.

אמר רבא, אמר רב הסא:

בעי רבי אמי: הרי שנינו במשנה כמה דברים שאונאה אין להם.

ומעתה יש להסתפק, האם **ביטול מקח יש להם** [אם היתה האונאה ביותר משותת].

אי נסתפקו באופן **דאשרוש** שהשרישו כבר החיטים קודם הקרבת העומר כבר — **תנינא** שהעומר מתיר את כל הגידולים שכבר השרישו קודם לעומר.

אי נסתפקו באופן **דלא אשרוש** שלא השרישו החיטים קודם הקרבת העומר, גם כן **תנינא** שהעומר אינו מתיר מאיסור חדש את הגידולים שהשרישו לאחר הבאת העומר.

דתנן: אם השרישו קודם לעומר אותם גידולים שגדלו אחר העומר — **עומר מתירן** מאיסור חדש, **ואם לאו**, ואם לא השרישו אלא אחר הבאת קרבן העומר — **אסורין** אותם גידולים באיסור חדש **עד שיבא עומר הבא** בשנה הבאה.

אם כן קשה באיזה אופן הסתפקו האם עומר מתיר את החיטים שבקרקע מאיסור חדש.

ומתצינן: **לא צריכא**, לא הוצרכו להסתפק אלא באופן **דחצדינהו וזרעינהו** שקצר את החיטים מן התבואה החדשה וזרעם בקרקע קודם לעומר, **ואתא ליה עומר וחליף עילויהו**, והגיע זמן הקרבת העומר ועבר עליהם כשהיו זרועים בקרקע, **ולא אשרוש** — ולא השרישו החיטים קודם לעומר.

א-ת באופן זה יש להסתפק מהו **למינקט ומיכל**

הראב"ד בשיטה מקובצת מפרש, שהספק הוא לענין שבועת השומרים, כגון אם מסר לשומר שדה זרועה לשמרה ממים המקלקלים את הזרעים, והתובע טוען שפשע בה, והשומר טוען שהיה אנוס.

קיבלתי רק ארבע סאין לשמור, ופשעתי בהם. התוס' הרא"ש והרבינו פרץ [בפירושו האחרון] פירשו, שהספק בגמרא הוא לענין שבועת עד אחד, שעד אחד העיד כי החיטים שנזרעו הם של התובע.